

Enhancing Quality in Family Day Care

A peer learning-project

Afsluttende rapport
dagplejeprojekt

2022-1-IE01-KA210-SCH000084437

Funded by
the European Union

Enhancing Quality in Family Day Care

Indhold

Hvorfor et projekt om dagpleje?	2
Mål for projektet	2
Kontekst	2
Hvad er styrkerne ved dagpleje?	3
Hvad er de potentielle faldgruber ved dagpleje?	3
Hvad er nødvendige forudsætninger for dagpleje?	4
Inspiration fra de 3 lande	5
De vigtigste erfaringer fra QualFDC-projektet	7
Tak til..	

Erasmus +-projektet "Enhancing Quality in Family Day Care" er finansieret af EU og ledet af Early Childhood Ireland.

Fire organisationer har deltaget i projektet – Early Childhood Ireland, Aarhus Universitet (Danmark), Vernieuwing In De Basisvoorzieningen Voor Jonge Kinderen - VBJK (Belgien) og Vlaams Welzijnsverbond (Belgien).

Enhancing Quality in Family Day Care

Hvorfor et projekt om dagpleje?

Det har stor betydning, at dagtilbud for børn har en høj kvalitet i forhold til at sikre børn gode muligheder for trivsel, læring og udvikling. I de fleste EU-lande findes der to typer dagtilbud: daginstitutioner og dagpleje. Hver har sine styrker og udfordringer. I projektet Quality in Family Day Care (QualFDC) var formålet at undersøge og diskutere dagpleje i de tre deltagende lande.

Partnerorganisationerne arbejder alle for at understøtte børns ret til dagtilbud af høj kvalitet. Vi erfarede, at selvom vores respektive systemer var forskellige, så var rekruttering og fastholdelse af både dagplejere og pædagoger i daginstitutioner en central problemstilling i alle tre lande. I dagplejen sås desuden en lavt kvalificeret arbejdsstyrke og i nogle lande udfordringer i forhold til opnå både national og regional/lokal organisering af et dagplejesystem, der understøtter familiers adgang til dagpleje med en god kvalitet.

Formål for projektet

Der er behov for mere synlighed på dagplejeområdet, da det fortsat er et mindre synligt felt inden for forskning og politik, og der er begrænset tværnationalt samarbejde om dette emne. Derfor var målet med QualFDC-projektet at bidrage med viden, forskning, praksis og politik på området ved at udveksle erfaringer og viden på området, herunder også politikker og organisering i forhold til dagplejen i de tre lande.

Dette peer learning-projekt undersøgte de tre landes overordnede politik i forhold til dagpleje, organisering, styring og ledelse på området, samt rekruttering, uddannelse og fastholdelse af dagplejere i de tre lande med henblik på at styrke udbuddet af tilgængelig og overkommelig dagpleje af høj kvalitet i EU.

Målene blev nået gennem tre-dages lærings-, undervisnings- og træningsaktiviteter (LTTA'er) i Belgien, Danmark og Irland. De tre besøg indeholdt et program med besøg i daginstitutioner og hos dagplejere, præsentationer af og diskussioner med politiske beslutningstagere og nationale samt private organisationer, der beskæftiger sig med dagpleje. Desuden var der fokus på adgang og kvalitetsudvikling. Der blev udarbejdet samt formidlet en rapport om dagtilbud, herunder dagpleje i de tre lande (country reports), samt refleksionsrapporter fra hver LTTA. Ligeledes blev der udarbejdet en slutrapport samt en video fra projektet.

Sammenhæng

I de tre deltagende lande er der meget forskellige stadier i udvikling og implementering af dagtilbud, herunder dagpleje. Hvert land har forskellige historier, strukturer, systemer og love,

Enhancing Quality in Family Day Care

men på trods af de forskellige dagtilbuds-kontekster og dagplejemodeller viste der sig også en række fælles træk landene imellem.

Formålet med dette afsluttende refleksionsdokument er ikke at 'dømme': Hvert land har sin egen kontekst, styrker og udfordringer. Målet er at give en overordnet refleksion og overblik. Vi sigter mod at stimulere til refleksion, samt at begynde og fortsætte en debat om dagpleje for at inspirere til praksis, forskning og politik i EU ¹.

Hvad er styrkerne ved dagpleje?

Gennem samarbejde og fælles refleksion identificerede QualFDC, at dagplejen har specifikke 'karakteristika', der har en række muligheder, hvis der er tale om en høj kvalitet i dagplejen. Dagpleje har således mulighed for at have styrker, der kan bygges videre på i udviklingen af dagpleje i de tre lande.

Generelt har dagpleje mulighed for at være en **lille skala med en hjemme- og familiefølelse, som, hvis kvaliteten er til stede**, kan det have en positiv indflydelse på børn. Overgangen mellem egen familie og dagpleje er mindre, og såfremt børnene tager del i familielivet begynder pædagogikken her. I dagpleje er der mulighed for at have små grupper, hvilket giver dagplejeren mulighed for at forholde sig **følsomt** og med lydhørhed over for børns behov. Desuden er der med en mindre gruppe mulighed for en **rig interaktion** med børn med udgangspunkt i en educare tilgang. Derfor har børn mulighed for at få den opmærksomhed, de har brug for, og vokse i deres eget tempo. For **forældre** kan en lille skala også være gavnlige; et forhold til en professionel kan måske blive nemmere, og udvikle sig til et gensidigt og troværdigt forhold.

Dagpleje kan være **tilgængelig** i lokalsamfund, hvor daginstitutioner ikke er tilgængelige eller ikke er mulig, hvilket kan være tilfældet i **landdistrikter og landsbyer**.

Hvad er de potentielle faldgruber ved dagplejen?

I projektet blev der også identificeret potentielle faldgruber i dagplejemodellen. Dagplejen drives ofte af én dagplejer alene i eget hus. Den største faldgrube er den **ensomhed og isolation**, som en dagplejer arbejder i. For eksempel arbejder de ikke i et team af kolleger, som de kan udveksle ideer med, reflektere over deres daglige praksis, nye innovative praksisser eller diskutere bestemte bekymringer eller spørgsmål, de har.

¹For mere information om QualFDC-projektet og LTTA'erne, se venligst landerapporterne og refleksionsrapporterne, <https://projects.au.dk/qualfdc>

Enhancing Quality in Family Day Care

Dagplejere er ofte ufaglærte indenfor faget. Tidligere blev kvalifikationer opfattet som 'ikke nødvendige', da alle kan tage sig af børn. Denne opfattelse har ændret sig: dagtilbud til børn handler om at etablere høj pædagogisk kvalitet i dagtilbudet. Det er ikke kun et spørgsmål om pasning, men handler om at opnå et rigt samspil med hvert enkelt barn, udvikle et rigt lege-, lærings- og omsorgsmiljø og etablere gensidige relationer med forældrene.

Der er også nogle potentielle faldgruber **for børn og familier**. Da dagplejen er lille, kan der være færre jævnaldrende børn at lege med og at vokse op med. Overgangen fra hjem til dagpleje kan være 'varmere', mens overgangen fra dagpleje til børnehave og skole i højere grad kan mærkes som en sværere overgang. For både forældre og børn kan en lille skala også have nogle faldgruber, hvis f.eks. dagplejeren er syg, på ferie eller lignende. På samme måde kan forældre være bekymrede, hvis forholdet til dagplejeren ikke er tillidsfuldt og gensidigt. Hvilke alternativer har forældrene?

Endelig, for dagplejerens familie, kan jobbet som dagplejer have en stor indflydelse på deres dagligdag: Der er måske legetøj overalt i huset, der er børn og forældre, der kommer ind i dagplejernes ægtefælles og eget privatliv, herunder egne børn.

Hvad er nødvendige forudsætninger for familiedagplejen?

For at dagplejen kan blive et dagtilbud af høj kvalitet, tyder erfaringerne fra QualFDC på, at der er en række forudsætninger, der bør være opfyldt.

For det første bør man være opmærksom på dagplejernes **kvalifikationer, uddannelse og hvilken støtte, de har til rådighed**. Da en dagplejer arbejder isoleret, og den daglige refleksion med en kollega eller leder mangler, er det afgørende er det vigtigt med støttende struktur for dagplejere med henblik på at understøtte deres selvrefleksion i forhold til den daglige praksis i forhold til børn, forældre og deres sociale rolle i samfundet; at støtte deres ideer om inklusion og mangfoldighed; at støtte deres innovative kapacitet; og at støtte deres egen politiske beslutningsdygtighed.

Dernæst kræver dette klare **politiske valg og politisk vilje** til at understøtte dagplejen. Det indebærer **gode arbejdsforhold** med anstændig og rimelig betaling, arbejdstid, pension, forsikring og andre væsentlige forhold.

En lille børnegruppe og et begrænset antal børn per voksen er også afgørende forudsætninger. **Voksen -barn- relationen** påvirker børnene. Hvis der for eksempel er for mange børn per voksen, bliver omsorgs- og spisestunder automatiske handlinger. Børn kan komme til at mangle et varmt forhold til dagplejeren, eller der vil måske ikke være tid til at komme udenfor eller lege med deres dagplejere. Dagplejerens rolle kan i sådanne tilfælde komme til at handle om bare at passe og overvåge børnene. Hvert barn skal ses, høres og gives

Enhancing Quality in Family Day Care

den rette opmærksomhed og mødes med en varm, følsom og lydhør tilgang. Voksen-barnrelationen påvirker også dagplejerens arbejdsglæde og arbejdsbyrde. Hvis der er for mange børn kan arbejdet blive for krævende og næsten umuligt, hvilket ikke er den ideelle situation, heller ikke i forhold til at gøre arbejdet som dagplejer mere attraktivt. Det indebærer også behovet for en **national kvalitetsramme**, der klart definerer, hvordan dagtilbud af høj og inkluderende kvalitet skal se ud, og hvilke **selvevaluerings- og eksterne evalueringssystemer, der** skal være på plads.

Alt dette kræver et kompetent system med tilstrækkelig offentlig finansiering.

Inspiration fra de 3 lande

Vi så mange ligheder mellem QualFDC-landene i visioner og værdier om, hvad der har betydning, når man arbejder på at skabe højkvalitets dagtilbud, samt hvordan dette gøres i hverdagen med henblik på at skabe forhold, der fremmer børns behov, trivsel, læring og udvikling. I alle lande anses leg for at være en vigtig del af en lykkelig barndom, samt at børn lærer og udvikler sig gennem leg. Der blev også i alle lande lagt vægt på betydningen af udviklingsfremmende relationer til voksne, der er følsomme og imødekommende over for børns behov og udtryk.

Formålet med denne refleksionsrapport er, som nævnt, ikke at bedømme systemerne i de forskellige lande, men at identificere og lære af inspirerende elementer i dagplejen i de tre partnerlande og dele denne læring med nationale, regionale og lokale politiske beslutningstagere.

I **Flandern** (Belgien) er familiedagplejen reguleret, og de nationale pædagogiske rammer understreger betydningen af dagpleje for børn, familier og samfundet. Der er ikke en central lovgivning for dagtilbud. Dagplejen er reguleret; der er tilsyn, og for nylig er der kommet en støttestruktur til dagpleje (som er både offentligt og privat). Fordelene ved denne støttestruktur bliver drøftet med dagplejere under besøg i deres hjem og i dialog med lokale non-profit instanser, der leverer støttestrukturen. Bureauer giver mulighed for pædagogisk støtte og coaching til dagplejerne, stimulerer dagplejernes refleksion og praksis og viser betydningen af et tillidsfuldt og positivt forhold mellem trænere/mentorer og dagplejere.

At en pædagogisk coach støtter i dagplejerens hjem, frem for i eksterne sammenhænge, der ikke er børns og dagplejeres autentiske pædagogiske miljø, var en inspirationskilde. En coach kan understøtte og udvikle en dagplejers praksis i sammenhæng og i løbet af deres arbejdsdag, som også dagplejepædagogerne gør det i Danmark.

Enhancing Quality in Family Day Care

I **Danmark** var de **legegrupper**, vi besøgte under LTТА, en inspirationskilde. Legegrupperne er grupper på ca. 5-7 dagplejere, der ugentligt arbejder sammen med de børn, de passer på et centralt sted i deres lokalsamfund, med passende indendørs og udendørs legemiljøer, som stilles til rådighed og vedligeholdes af den lokale myndighed. Langt de fleste dagplejere i Danmark er kommunalt ansatte. Dagplejerne kan tage børnene med i legegrupperne, eller forældrene kan aflevere børnene til legegruppen i stedet for dagplejerens hjem.

Disse legegrupper har en merværdi for børnene: De kan lege sammen og lære andre børn og dagplejere at kende, samt lege i et andet miljø. Ydermere, hvis en dagplejer er ude (på grund af sygefravær, ferier, løbende faglig udvikling osv.) kan børn komme til en 'gæstedagplejer'. Hvis det sker, kender forældrene og børnene deres 'gæstedagplejer' og 'gæstekammerater' allerede. Legegrupperne har også en positiv indflydelse på dagplejerne. De er mindre isolerede, "lærer" af hinanden på en mere uformel måde og har mulighed for teamrefleksion, social kontrol og at kende 'gæstebørnene'. Disse legegrupper er også en mulighed for den kommunalt ansatte dagplejepædagog: De er ofte til stede i legegruppetunderne og kan støtte dagplejerne ved at 'lede af praksis' og støtte teamrefleksion. Coachen (ansat af kommunen) har også tilsyn med børnenes læring og udvikling og kan henvise til og søge støtte til tidlig indsats i kommunen.

Det er muligt for en dagplejer i **Irland** at arbejde hele sit liv helt alene uden at have støtte eller tilsyn. For nylig har Irland taget udfordringen op med at regulere og støtte dagplejere. Nationale politiske beslutningstagere er ved at implementere **Irlands første nationale**

Enhancing Quality in Family Day Care

handlingsplan for dagtilbud 2021-2028, udviklet gennem omfattende høring af interessenter, herunder med dagplejere. Planens vision er, at børn, familier og lokalsamfund i Irland kan opleve fordelene ved kvalitets dagtilbud i et relations baseret, hjem-til-hjem miljø og opleve de muligheder for læring, kontinuitet, omsorg og fleksibilitet, som kvalitets dagtilbud giver. Målet er også at udvikle et anerkendt og kvalitetssikret dagtilbudssystem.

I løbet af QualFDC-projektet var Irland i gang med at udvikle den juridiske og administrative infrastruktur, der er nødvendig for at regulere dagtilbud i forhold til dagplejere. Dette er en grundlæggende første fase af at opnå regulering og støtte på området. Der er 52.775 børn med dagplejere i Irland (folketællingen 2022), men kun 74 er registreret, hvilket viser omfanget af den udfordring, der ligger forude i forhold til at engagere, regulere og støtte dem.

En inspiration fra Irland er imidlertid den klare plan og fælles formål i Irland, der kræves for implementering. En **national dagtilbudskoordinator** er udpeget til at implementere planen, med baggrund i en national styringskomité, bestående af dagplejere og nationale agenturer, der beskæftiger sig med regulering, evaluering og støtte. Planen skal implementeres ud fra dagplejesektorens styrker og særlige forhold under hensyntagen til sektorens tempo og rytme.

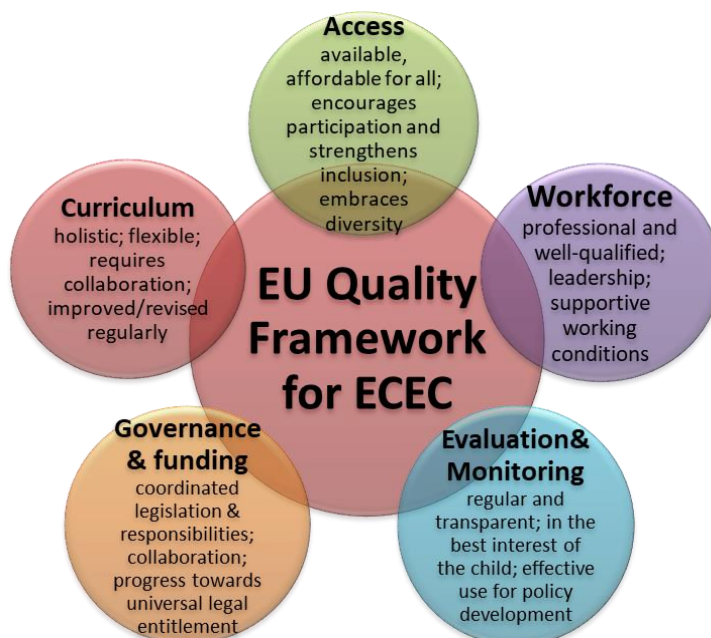
De vigtigste erfaringer fra QualFDC-projektet

De vigtigste erfaringer, vi gerne vil fremhæve i denne afsluttende refleksionsrapport, gælder både for dagtilbud generelt og for dagpleje specifikt.

Enhancing Quality in Family Day Care

Der er helt afgørende betingelser for at opnå dagtilbud af høj kvalitet. Disse forhold er beskrevet i Europa-Kommissionens europæiske kvalitetsramme.

Kilde: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605\(01\)&rid=4](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605(01)&rid=4)

I denne afsluttende refleksionsrapport understreger vi følgende forhold:

For det første understreger vi betydningen af små børnegrupper og udviklingsfremmende relationer mellem børnene og den voksne. I små grupper er der mulighed for at udvikle en sikker tilknytning til hvert barn, have rige interaktioner, støtte jævnaldrende i leg og etablere et rigt og stimulerende miljø med udgangspunkt i en educare tilgang. I små grupper er der mulighed for at den voksne kan tage sig tid til at yde støtte til forældre og opnå et gensidigt og tillidsfuldt forhold til forældre og familier. Voksen-barn-relationen har ikke kun betydning for børnene og forældrene, det gør også dagplejernes arbejde bedre, hvilket kan betyde mindre frafald, hvilket er vigtigt for i forhold til problemet omkring personalemangel.

For det andet understreger vi vigtigheden af en kvalificeret og støttet arbejdsstyrke. Dette er afgørende i dagtilbud generelt, men endnu mere for dagplejen, da dagplejere ofte arbejder alene. Det er vigtigt at dagplejeren har uddannelse – da omsorg for børn ikke kun er pasning. Dagplejere bør være reflekterende praktikere, som er bevidste om deres pædagogiske og sociale rolle over for børn, familier og samfund. Derfor er der brug for velkvalificeret personale. Derudover bør der være en støttestruktur af høj kvalitet omkring dagplejerne. Dette kan tage forskellige former: En dagplejepædagog, der støtter dagplejeren i den daglige praksis og professionelle læringsfællesskaber faciliteret af en dagplejepædagog, der understøtter refleksiv praksis mellem forskellige dagplejere. Der bør også være gode

Enhancing Quality in Family Day Care

arbejdsforhold, f.eks. i forhold til arbejdstider og anstændig betaling. Et **evalueringsystem** af høj kvalitet baseret på selvevaluering og ekstern evaluering er også nødvendigt for at støtte dagplejerne.

For det tredje understreger vi det **særlige ved dagplejen**. Vi mener ikke, at dagpleje er bedre eller dårligere end daginstitutioner (eller omvendt). Hvis begge typer er af høj kvalitet, kan forældre bestemme, hvilken type de foretrækker for deres barn og dem selv. Ikke desto mindre har dagplejen visse særlige forhold, som nogle forældre måske foretrækker. For eksempel er børn i dagplejen en del af dagplejerens hverdag, i deres hjemmemiljø; der er som regel tale om et mindre miljø.

Endelig er der brug for et **kompetent system**. Det kræver **politisk vilje**. Nogle politiske beslutningstagere mener, at dagpleje kan være en nem og billig løsning på familiers pasningsbehov. Dette er ikke tilfældet. For at være af høj kvalitet er der behov for tilstrækkelig finansiering og styring.

Tak til

Som afslutning vil vi gerne takke alle QualFDC-partnere og alle involverede i de tre LTTA'er. Gennem de tre LTTA'er, besøg, diskussioner og møder udvidede og uddybede vi vores syn på dagpleje. Dette er værdifuldt for forskning, praksis og politiske beslutningstagere inden for dagtilbudsområdet generelt og dagpleje specifikt.

Til sidst en særlig tak til Den Europæiske Union og Erasmus+-programmet og det irske nationale agentur Léargas for at gøre denne udveksling mulig.